

ÜDY 1·2·3·4

ODY 1·2·3·4

ORTAK DERS

ÜNİTE 1

Ulaştırma Mevzuatı

Kanun, yönetmelik ve belgelerle karayolu taşımacılığının kuralları

Okuma süresi: **20 dakika**

BU ÜNİTEDE

Taşımacılık işinin “anayasası” sayılan kuralları öğreneceğiz: kim izin verir, hangi belge ne işe yarar, taşımacının ve gönderenin sorumluluğu nedir. Uluslararası bölüm ÜDY 1-3 ve ODY 1-3 adaylarını da ilgilendirir.

1.1 · KİM DÜZENLER?

Taşımacılığın kurallarını koyan makam

Karayolu taşımacılığını **Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı** düzenler. Bakanlık içinde bu işten sorumlu birim **Ulaşım Hizmetleri Düzenleme Genel Müdürlüğüdür** (UHDGM).

▲ DİKKAT EDİN

Eski kitaplarda "Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı" ile "Karayolu Düzenleme Genel Müdürlüğü" geçer. Bu adlar artık kullanılmıyor. Şıklarda yalnızca eski ad varsa onu işaretleyin.

Yetki belgesi verme, denetleme ve ceza kesme işlerini bu bakanlık yürütür. Uluslararası taşıma anlaşmalarını da bakanlık uygular.

1.2 · MEVZUAT PİRAMİDİ

Hangi kural nerede yazar?

4925 SAYILI KANUN

Karayolu Taşıma Kanunu · 2003

KARAYOLU TAŞIMA YÖNETMELİĞİ

RG 08.01.2018 · sık sık değişir

MESLEKİ YETERLİLİK EĞİTİMİ YÖNETMELİĞİ

ÜDY · ODY · SRC belgeleri

GENELGELER VE TALİMATLAR

uygulamanın ayrıntıları

Üstteki kural alttakinden güçlüdür. Kanun ana çerçeveyi çizer; yönetmelik ayrıntıyı verir; genelgeler uygulamayı açıklar.

SINAVDA SORULUR

Ulusal taşıma sözleşmeleri **Türk Ticaret Kanununa**, uluslararası karayolu eşya taşıma sözleşmeleri ise **CMR**'ye tabidir.

1.3 · AMAÇ VE KAPSAM

Kanun ne için var?

- ◆ Taşımacılığı **ülke ekonomisinin gerektirdiği şekilde** düzenlemek
- ◆ Taşımada **düzeni ve güvenliği** sağlamak
- ◆ Taşımacı, acente, kargo, lojistik, terminal gibi işletmelerin **pazara giriş şartlarını**, hak ve sorumluluklarını belirlemek
- ◆ Çalışanların, taşıtların ve tesislerin **niteliklerini** belirlemek
- ◆ Karayolunun diğer taşıma türleriyle **birlikte ve tamamlayıcı** çalışmasını sağlamak

▲ DİKKAT EDİN

“Trafik kurallarına uygunluğu denetlemek”
Karayolu Taşıma Kanunu’nun amacı **değildir**; bu,
Karayolları Trafik Kanunu’nun konusudur.

1.4 · KAPSAM DIŞI

Bu taşımalar yönetmeliğe girmez

Özel kullanım

Ticari olmayan özel otomobil ve kamyonet (N1) taşımaları; ticari olmayan motosikletler.

Tarım

Lastik tekerlekli traktör ve römorkları.

Resmî taşıtlar

Resmî taşıtlarla yapılan ticari olmayan taşımalar.

Güvenlik

Silahlı Kuvvetler, Jandarma, Sahil Güvenlik ve Emniyet taşıtları.

Özel amaçlı

Cenaze aracı, ambulans ve naklen yayın aracı.

Kural

Taşıma **ticari** ise kapsam içine girer.

SINAVIDA SORULUR

Kapsam dışı sorularında en sık doğru cevap: **lastik tekerlekli traktörlerle ve Türk Silahlı Kuvvetleri taşıtlarıyla** yapılan taşımalar.

1.5 · PAZARA GİRİŞ

Yetki belgesinin üç şartı

Taşımacılık, acentelik, kargo, lojistik gibi işleri yapmak için Bakanlıktan **yetki belgesi** almak zorunludur. Belge için üç şart aranır:

PAZARA GİRİŞ = YETKİ BELGESİ

Mali

yeterli sermaye
ve kaynak
sahibi olmak

Mesleki

eğitim, bilgi
ve beceri:
ÜDY · ODY · SRC

Saygınlık

kurallara uygun
davranmak,
temiz sicil

AKILDA TUTUN

Yetki belgesi olmadan taşımacılık yapan firmaya **idari para cezası** uygulanır.

1.6 · BELGELER

Yetki belgesi, taşıt belgesi, taşıt kartı

- ◆ **Taşıt belgesi:** Firmanın kullanacağı taşıtların listesidir; yetki belgesinin ekidir.
- ◆ **Taşıt kartı:** Bir taşıtın **yalnızca bir** yetki belgesine kayıtlı olduğunu gösterir. **Aslının taşıtta** bulunması zorunludur.

▲ DİKKAT EDİN

"Taşıtta bulundurulması zorunlu, taşıtın hangi yetki belgesine kayıtlı olduğunu gösteren belge" **taşıt kartıdır**, taşıt belgesi değil.

1.7 · TEMEL KAVRAMLAR

Sınavda tanımı sorulanlar

Kavram	Tanım
Kamyonet	Azami yüklü ağırlığı 3.500 kg'ı geçmeyen eşya taşıtı.
Kamyon	Azami yüklü ağırlığı 3.500 kg'dan fazla eşya taşıtı.
Çekici	Römork ya da yarı römork çekmek için yapılmış, kendisi yük taşıyamayan taşıt.
Taşıt katarı	Bir çeken ile en çok iki çekilen (ya da bir yarı römork + bir römork) birlikte.
Özmal taşıt	Ruhsatı yetki belgesi sahibi adına kayıtlı taşıt.
Sözleşmeli taşıt	Başkasına ait olup noter sözleşmesiyle firma adına çalıştırılan taşıt.
Dağıtım işletmecisi	Tek parçası en fazla 5 kg olan kargoları kapıdan kapıya dağıtan işletme.

1.8 · MESLEKİ YETERLİLİK

ÜDY, ODY ve SRC

Belge	Kimin için?
ÜDY	Üst düzey yönetici: Firmayı temsil ve ilzama yetkili olan ya da taşımacılık faaliyetini yöneten kişi.
ODY	Orta düzey yönetici: Taşıma işlerini sürekli olarak sevk ve idare eden kişi.
SRC	Şoför: Ticari taşıtı kullanan sürücü.

No	Faaliyet alanı
1	Uluslararası yolcu taşımacılığı
2	Yurtiçi yolcu taşımacılığı
3	Uluslararası eşya-kargo taşımacılığı
4	Yurtiçi eşya-kargo taşımacılığı

SRC’de ayrıca tehlikeli madde için **SRC 5** ve motokuryeler için **SRC Kurye** belgesi vardır.

1.9 · BELGE NASIL ALINIR?

Eğitim, sınav, belge

- ◆ ÜDY için en az **lise veya dengi okul** mezunu olmak gerekir.
- ◆ Yetkili kursta eğitim alınır, ardından Bakanlığın yaptırdığı sınava girilir.
- ◆ Sınavda başarılı sayılmak için **100 üzerinden en az 60** puan gerekir.
- ◆ Kaybeden aday, eğitime yeniden katılmadan **3 kez daha** sınava girebilir.
- ◆ Mesleki yeterlilik belgeleri **süresizdir**. Bakanlık 5 yılda bir yenileme eğitimi zorunluluğu getirebilir.

EĞİTMEN NOTU

Sınav sorularının büyük kısmı bu kitaptaki konulardan gelir. Her ünitenin sonundaki sarı "Sınavda sorulur" kutularını sınavdan önceki gece yeniden okuyun.

1.10 · MUAFİYET VE İPTAL

Kimler sınavsız alır, kimin belgesi iptal olur?

ÜDY muafiyeti

Uluslararası ticaret ya da lojistik bölümü lisans mezunları; en az 5 yıl ODY belgesiyle fiilen çalışanlar; Bakanlıkta belirli unvanlarla görev yapmış olanlar.

ODY muafiyeti

Ticaret, lojistik ya da ulaştırma-trafik bölümlerinden en az iki yıllık ön lisans mezunları.

Belge şu hâllerde iptal edilir

- ◆ Ölüm ya da vatandaşlıktan çıkma
- ◆ Belge türüne göre belirlenen suçlardan adli sicil kaydı
- ◆ Başvuruda yanıltıcı bilgi ya da belgede tahrifat

AKILDA TUTUN

Belgesi bu nedenlerle iptal edilen kişi **2 yıl** geçmeden yeni belge alamaz.

1.11 · TAŞIMACININ YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Kanun taşımacıdan ne ister?

- ◆ Yolcunun **sağlıklı, rahat ve güvenli** yolculuk yapmasını sağlamak
- ◆ Mevzuata uygun taşıtı, **nitelikli şoför** ve personelle sefere çıkarmak
- ◆ Güzergâh uzunluğuna göre **yeterli sayıda şoför** bulundurmak
- ◆ **Taşıt kartı** ya da **zorunlu sigortası** olmayan taşıtı trafiğe çıkarmamak
- ◆ Şoförlerin ceza puanını **altışar aylık sürelerle, yılda en az iki kez** Emniyet Genel Müdürlüğünden öğrenmek

✚ SINAVDA SORULUR

Ceza puanı sorgusu: **6 ayda bir, yılda en az 2 kez**. Puanı yüksek şoför için eğitim ve iç denetim tedbiri alınır.

1.12 · YOLDA KALINIRSA

Taşıma yarıda kesilirse

Yol kapanması, doğal afet, arıza ya da kaza gibi nedenlerle taşımaya devam edilemezse taşımacı sırasıyla şunları yapar:

- ◆ Mümkünse **başka bir güzergâhtan** taşımayı tamamlar.
- ◆ Değilse yolcuyu güzergâh üzerinde **dilediği bir yere** götürür.
- ◆ Ya da yolcuyu ve eşyayı **hareket noktasına geri getirir**.

AKILDA TUTUN

Bu durumda yolcudan **ek ücret istenemez**.

1.13 · GÖNDEREN VE ARACILAR

Sorumluluk kimde?

Gönderen

Eşyanın cinsini, miktarını, niteliğini, varış yerini **tam ve doğru** bildirir. Yanlış bildirimin sorumluluğu ona aittir. Taşıyacak firmanın **yetki belgesi olup olmadığını** da kontrol etmek zorundadır.

Acente ve komisyoncu

Yaptıkları işlerden taşımacıyla birlikte **müştereken ve müteselsilen** sorumludur.

Ambar ve kargo işletmecisi

Eşyayı teslim aldığı andan teslim edene kadar kayıp ve hasardan sorumludur.

⚠ DİKKAT EDİN

Yolcu taşımacılığında komisyonculuk yapılamaz. Komisyonculuk yalnızca eşya taşımacılığında vardır.

1.14 • TAŞIMA SENEDİ

Yükle birlikte giden kâğıtlar

- ◆ Yurtiçi eşya ve kargo taşımalarında **taşıma senedi** düzenlemek zorunludur.
- ◆ Senette taşımacı, gönderen ve alıcı bilgileri, eşyanın cinsi ve miktarı, teslim yerleri, süre, ücret ve taşımacının vergi numarası yazar.
- ◆ Gönderenin düzenlediği **sevk irsaliyesi** taşıtta bulunur.
- ◆ Uluslararası taşımada bu iki şart aranmaz; **uluslararası geçerli belgeler** (ör. CMR belgesi) kullanılır.

Ücret ve zaman tarifeleri

Tarifeli yolcu ve kargo taşımaları **ücret tarifesine**, tarifeli yolcu taşımaları ayrıca **zaman tarifesine** tabidir. Ücret tarifesi aynı hatta **gidiş ve dönüşte aynı** olur. Piyasa bozulursa Bakanlık taban ve tavan ücret belirleyebilir.

1.15 · ULUSLARARASI TAŞIMA

Sınırı geçen taşımlar

İkili

Transit

Türk plakalı araç, Almanya'dan Fransa'ya

3. ülke

Kabotaj

Türkiye içinde yabancı plakalı araçla yasak

- ◆ Yabancı plakalı taşıtlar Türkiye'de **iki nokta arasında taşıma yapamaz** (kabotaj yasağı).
- ◆ Sınır kapılarında yolcu ve eşya **aktarılamaz, depolanamaz**; yolcu yaya geçip başka taşıta binemez.
- ◆ Yabancı plakalı taşıtlardan **geçiş ücreti** alınır; köprü, tünel ve otoyol ücretleri buna dahil değildir.

1.16 • YAPTIRIMLAR

Kural çiğnenirse ne olur?

İdari para cezası

Kanunda yazılı ihlallerde uygulanır; tutarlar her yıl yeniden değerlendirme oranıyla artar.

Uyarma

Yönetmelikteki ihlallerde verilir. Veriliş tarihinden itibaren **90 gün** içinde başvurularak paraya çevrilebilir.

Geçici durdurma

Kalıcı uyarma sayısı **500'e** ulaşan firmanın faaliyeti geçici olarak durdurulur.

İptal

Sahte belgeyle yetki alınması gibi ağır durumlarda yetki belgesi iptal edilir.

SINAVDA SORULUR

90 gün içinde paraya çevrilmeyen uyarma **kesinleşir ve kaldırılamaz.**

Sorumluluk sigortasından doğan tazminat davaları, zararı öğrenmeden itibaren **2 yıl**, her hâlde olay tarihinden itibaren **10 yıl** içinde açılmalıdır.

1.17 · ULUSLARARASI ANLAŞMALAR

Uluslararası taşımacılığın temel metinleri

Kısaltma	Konusu
AETR	Uluslararası taşımada sürücülerin çalışma ve dinlenme süreleri
CMR	Uluslararası karayolu eşya taşıma sözleşmesi
TIR	Gümrük mühürlü transit taşıma (1975 Sözleşmesi)
ADR	Tehlikeli malların karayoluyla taşınması
ATA	Eşyanın geçici kabulü (fuar, numune vb.)
CEMT	Avrupa ülkeleri arasında çok taraflı taşıma izni
IRU	Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Birliği
FIATA	Taşıma işleri organizatörleri uluslararası federasyonu

EĞİTMEN NOTU

Bu kısaltmaların her biri ileride ayrı bir ünite de ayrıntılı anlatılacak. Şimdilik yalnızca hangisinin neyle ilgili olduğunu eşleştirebilmeniz yeterli.

SIRADAKİ ADIM

Çalışmaya devam edin

ÜDY Dijital Eğitim Kitabı

Diğer ünitelere geçmek için dokununuz

ÜDY · ODY Deneme Sınavları

Kendinizi denemek için dokununuz

YENİ ÜMİT ÜST DÜZEY YÖNETİCİ KURSU

📍 Camlı Kahve Meydanı, Mareşal Çakmak, Bağcılar
Cd. No: 114/2, 34610 Güngören/İstanbul

☎️ (0212) 641 92 94

💬 WhatsApp: 0 530 957 79 13

SOSYAL MEDYA HESABIMIZ

📘 facebook.com/udybelgeleri

EĞİTMEN NOTU

Bu üniteyi tamamladınız. Sınav notlarınızı bir kez daha gözden geçirip deneme sınavıyla kendinizi ölçmenizi öneririz. Başarılar dileriz.